

Vergaderjaar 2025–2026

23 987

Uitbreiding van de Europese Unie

AC

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR EUROPESE ZAKEN

Aan de heer Šefčovič van de Europese Commissie

Den Haag, 6 maart 2026

De leden van de vaste commissie voor Europese Zaken hebben met belangstelling kennisgenomen van de Mededeling van de Europese Commissie over het Uitbreidingspakket 2025.¹ De commissie heeft daarom besloten een politieke dialoog te openen. De leden van de fracties van SP en de Fractie-Van de Sanden wensen de Europese Commissie in het kader van de politieke dialoog een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen naar aanleiding van deze mededeling.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de **SP**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de mededeling van de Commissie over het Uitbreidingspakket 2025. In recente discussies over EU-uitbreiding, met name in relatie tot Oekraïne, wordt gesproken over mogelijke versnelde toetreding en een tweeledig toetredingsmodel.² Deze leden achten het van het grootste belang dat door verdere uitbreiding de Unie als waardengemeenschap niet nog verder uitgehold wordt en dat rechtsstatelijke en democratische waarborgen niet onder druk komen te staan door geopolitieke overwegingen. Tegen deze achtergrond leggen zij de volgende vragen voor aan de Commissie.

1. Hoe waarborgt de Commissie dat geopolitieke overwegingen geen afbreuk doen aan de strikte toepassing van de toetredingscriteria, met name op het gebied van de rechtsstaat en democratische instituties?
2. Welke risicoanalyse maakt de Commissie momenteel van de gevolgen voor de stabiliteit en het functioneren van de Unie wanneer landen toetreden terwijl hervormingen nog niet duurzaam verankerd zijn?

¹ COM(2025)690

² Countries split over plans for two-tier EU – POLITICO & Ukraine keeps pushing for early EU entry as peace plan talks rumble on

3. Deelt de Commissie de zorg van deze leden dat versnelde toetreding zonder volledige naleving van de Kopenhagencriteria het maatschappelijk en politiek draagvlak voor verdere Europese integratie kan verzwakken? Hoe weegt de Commissie dit risico in haar benadering van het uitbreidingsproces?
4. De Commissie stelt dat toekomstige toetredingsverdragen sterkere waarborgen moeten bevatten tegen terugval op eerder gemaakte afspraken, met name op het gebied van de rechtsstaat. Kan de Commissie concreet aangeven aan welke nieuwe typen waarborgen of mechanismen daarbij wordt gedacht?
5. Hoe wil de Commissie juridisch en institutioneel borgen dat toezeggingen die tijdens toetredingsonderhandelingen worden gedaan, na toetreding daadwerkelijk blijvend en onomkeerbaar zijn?
6. Denkt de Commissie daarbij aan versterkte monitoring, gefaseerde toegang tot bepaalde rechten, financiële voorwaarden, of andere vormen van handhaving?
7. Acht de Commissie het huidige EU-rechtsstaatsinstrumentarium toereikend om ernstige terugval in nieuwe lidstaten effectief tegen te gaan? Zo ja, waarop baseert zij dat oordeel? Zo nee, welke versterkingen acht zij noodzakelijk?
8. Hoe ziet de Commissie de samenhang tussen uitbreiding en de noodzaak om het bestaande rechtsstaatsinstrumentarium binnen de Unie te versterken? Ziet de Commissie een mogelijk tweeledig toetredingsmodel ook als een kader waarbinnen de rechten van volwaardige lidstaten bij ernstige en aanhoudende schendingen van fundamentele waarden kunnen worden beperkt?

Vragen en opmerkingen van het lid van de Fractie-Van de Sanden

Het lid van de **Fractie-Van de Sanden** wenst de Commissie de volgende vragen voor te leggen.

1. In meerdere landenrapporten signaleert de Commissie vooruitgang op papier, maar aanhoudende problemen in de praktijk bij rechterlijke onafhankelijkheid, corruptiebestrijding en persvrijheid, zo ziet dit lid. Welke concrete en toetsbare criteria hanteert de Commissie om te bepalen of hervormingen duurzaam en onomkeerbaar zijn?
2. Hoe waarborgt de Commissie dat geopolitieke overwegingen niet leiden tot versoepeling of herinterpretatie van toetredingscriteria, met name op het gebied van rechtsstaat, democratische normen en fundamentele rechten?
3. De Commissie werkt met gefaseerde integratie en tussentijdse toegang tot EU-programma's. Op welke juridische grondslag berusten deze stappen, en hoe wordt voorkomen dat hierdoor feitelijke toetreding ontstaat zonder volledige naleving van de Kopenhagencriteria?
4. Hoe beoordeelt de Commissie de effectiviteit van haar monitoringmechanismen, en staat zij open voor versterking van externe, onafhankelijke toetsing van rechtsstatelijke hervormingen in kandidaat-lidstaten?
5. Welke concrete consequenties verbindt de Commissie aan terugval op het gebied van rechtsstaat, persvrijheid of minderhedenbescherming? In hoeveel gevallen zijn onderhandelingshoofdstukken de afgelopen vijf jaar daadwerkelijk bevroren of heropend?
6. Hoe waarborgt de Commissie dat uitbreiding van de Unie niet leidt tot structurele verzwakking van interne rechtsstatelijke waarborgen, mede in het licht van eerdere ervaringen met post-toetredingsachteruitgang?
7. Acht de Commissie het wenselijk om post-toetredingsmechanismen of verscherpte handhavingsinstrumenten structureel te verankeren in toekomstige toetredingsakkoorden en zo nee, waarom niet?

De leden van de vaste commissie voor Europese Zaken zien de reactie van de Europese Commissie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen drie maanden na dagtekening van deze brief.

De voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken,
E.B. van Apeldoorn